

[Starcke.]

og Professor Green siger:

„Danegælden var i Virkeligheden den første Form for den Grundskyld, som dannede den vigtigste Del af Statsindtægterne fra Ethelred til George'ernes Dage. Som en national Skat, paalignet af den engelske Rigsforsamling, fastslog denne Skat den nationale Idé, som den aldrig er fastslaaet før. Dens direkte Virkning lige fra den første Tid, da den forsynede Kronen med en stor og stadig Indtægt, var at give Monarkiet Styrke, medens den ligelige Paaligning paa ethvert Stykke Jord maa have styrket Nationalfølelsen.“

De to Hovedtræk i gammel dansk Statskunst har altsaa dels været Helheds-synspunktet, at Folket gennem Kronen gjordes til den rette Ejer af det, som ingen havde skabt, Jorden, Naturen, dens Plads, dens Kræfter, dens Rigdomme, dels Folkets personlige Frihed, som lukkede op for alle produktive og aandelige Kræfter i den enkelte. Man ser da ogsaa af Englands Historie, at Demokrati, Folkestyrets og Frihedens Historie har sit Hovedarnested i de gamle danske koloniserede Distrikter.

Den vigtige Grundvold for denne Samfundsopbygning i hele dens realistiske Enkelthed blev senere undermineret i England, først af Vilhelm Erobrerens jordejende Baroner, men særlig gennem Henrik den Ottendes Jordpolitik, der ødelagde den engelske Bondebefolkning og skabte det moderne engelske Aristokrati og samtidig det engelske Proletariat. Herhjemme i Danmark skete den samme Udvikling efter Valdemarernes Tid ved den jordejende Højadels Fremvækst. Man kunde sige, at dette er Realiseringen af den konservative Politik: Særrettigheder, baseret paa privat Ejendomsret til Fædrelandets Jord. Men den personlige Frihed blev ved at bestaa, selv om den ikke havde Jord og fast Grund under Fødderne længere, og i denne Form blev Liberalismen til, med Frihed til at handle, tænke, tro og tale, og Friheden var her saa betydningsfuld, at den menneskelige Tanke sprang ud i Blomst og skabte det forunderligste af alt inden for den menneskelige Aands Historie, den moderne Videnskab og Teknik, der gjorde Menneskene til Herrer over Naturen og dens Kræfter, men ved at man saa bort fra den moralske Side af Sagen, gjorde den dem ikke til Herrer over sig selv. Under Teknikkens vældige Fremskridt skabtes der Formuer og Rigdomme som aldrig før, men bagefter Fremskridtet slæbte der en lang sort Slagskygge af Fattigdom, Arbejdsløshed, Bolig-

nød og Proletarisering, hvor menneskelig Nød og Elendighed bredte sig bag Rigmandsvillaerne og de store Forretningskvarterer. Og i Proletariatet voksede Hadet til Rigdommen og Hadet til Maskinerne og Kapitalen op. Men Hadet har det ligesom Kærligheden: den gør blind, og man huskede ikke, at Proletariatet, Arbejdsløsheden og Fattigdommen havde bestaaet i Aarhundreder, før Maskinerne kom frem. Og i Proletariatet opstod Socialismen i England, og den vendte sine Vaaben imod Kapitalen og Rigdommen uden nogen Sinde at skelne imellem den Rigdom, der skabtes ved fremragende Dygtighed og Organisationsevne, og den Rigdom, der ikke skabtes ved produktivt Arbejde, men gennem Retten til at eje den Jord, den Arbejdsplads, der var Forudsætningen for andres Arbejde, hvorved den fik Magt til at tilegne sig det, som andre havde skabt gennem deres Arbejde. Fra England sprang Socialismen over Kanalen til Tyskland, og Karl Marx lod den indgaa en Forbindelse med den gamle, hovmodige tyske Statstanke, at Menneskene var til for Statens Skyld, og den unge Karl Marx blev Fader til Kommunismen, og den gamle Karl Marx blev Fader til Socialdemokratiet, Gud bedre det.

Under Weimar-Republikken efter den første Verdenskrig havde Socialdemokratiet i Tyskland en Chance for at vise, hvad det duede til. Det duede ikke. Resultatet blev til sidst Hitler og Diktaturet og alt, hvad siden deraf fulgte. Hvordan skete det? Hvordan kunde det gaa til, at en demokratisk Republik kunde munde ud i, at Hitler paa forfatningsmæssig Vis kunde komme til Magten? Forklaringen er simpel. Man forsømte simpelt hen at begynde med Begyndelsen og løse det Jordspørgsmaal, som til alle Tider ligger nedenunder alle Erhvervslivets Funktioner. Under den tyske Inflation efter den første Krig var Jordejernerne i Stand til at afvikle Hovedparten af deres Prioritetsgæld, og da Valutaen var blevet stabiliseret gennem Guldmærk, blev der skabt Sikkerhed for Investering. U. S. A. og England laante store Kapitaler til Tyskland, og de blev investeret i nye Industrier og Maskiner, hvorved Tyskland paa mange Punkter kom til at staa med mere moderne Industri end England og Amerika. Industrien trak Millioner af Mennesker til Byerne; de krævede Boliger, og et vældigt Byggeri og en vældig Byggespekulation satte ind, og som Følge deraf gik Jordpriserne i Vejret, og Jordspekulanterne havde en fantastisk Tid. I Løbet af faa Aar steg Byggegrundene i Hamborg, ikke 4 pCt., og ikke 5 pCt.,